
Efektywność techniczna sądów okręgowych

Michał Świtlyk

Emerytowany profesor Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie

e-mail: michal.switlyk@zut.edu.pl

ORCID: [0000-0002-9494-2802](https://orcid.org/0000-0002-9494-2802)

Agnieszka Sompolska-Rzechuła

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

e-mail: Agnieszka.Sompolska-Rzechuła@zut.edu.pl

ORCID: [0000-0002-7571-1152](https://orcid.org/0000-0002-7571-1152)

Maciej Oesterreich

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

e-mail: maciej.oesterreich@zut.edu.pl

ORCID: [0000-0003-4750-3636](https://orcid.org/0000-0003-4750-3636)

© 2025 Michał Świtlyk, Agnieszka Sompolska-Rzechuła, Maciej Oesterreich

Praca opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0). Skrócona treść licencji dostępna jest online na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

Cytuj jako: Świtlyk, M., Sompolska-Rzechuła, A. i Oesterreich, M. (2025). Efektywność techniczna sądów okręgowych. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 69(3), 133-145.

DOI: [10.15611/pn.2025.3.10](https://doi.org/10.15611/pn.2025.3.10)

JEL: D24, O3, O47

Streszczenie

Cel: Celem pracy było zbadanie poziomu efektywności technicznej i efektywności skali sądów okręgowych w latach 2015-2022 w wydziałach cywilnych, wydziałach karnych i wykroczeń oraz w wydziałach pracy i ubezpieczeń społecznych.

Metodyka: Do obliczenia współczynników efektywności technicznej w badaniach zastosowano metodę obwiedni danych (*data envelopment analysis*, DEA). Badaniami objęto 43 z 47 sądów okręgowych w latach 2015-2022.

Wyniki: W wydziałach cywilnych średni poziom współczynnika efektywności technicznej CCR wahał się od 88,9% (2022) do 98,1% (2015). W wydziałach karnych wynosił on od 95,1% (2018) do 98,0% (2017), a w wydziałach pracy i ubezpieczeń społecznych kształtował się od 81,5% (2016) do 94,6% (2021).

Wydziały cywilne, w których liczba sędziów jest niższa od mediany (16), charakteryzują się wyższą efektywnością techniczną CCR w porównaniu z sądami, w których jest więcej niż 16 sędziów. W wydziałach karnych oraz w wydziałach pracy i ubezpieczeń społecznych sądów okręgowych w przypadku porównania efektywności technicznej CCR nie stwierdzono różnic efektywności technicznej w zależności od liczby sędziów.

Implikacje i rekomendacje: Wyniki badań mogą służyć do oceny zarządzania badanymi sądami, identyfikacji najlepszych praktyk oraz planowania zmian organizacyjnych.

Oryginalność/wartość: Artykuł jest pracą oryginalną tematycznie. W polskiej literaturze ekonomicznej istnieje wyraźna luka badawcza dotycząca oceny zarządzania sądami.

Słowa kluczowe: efektywność instytucji, efektywność techniczna, sądy okręgowe

1. Wstęp

Sądy okręgowe są jednym z elementów sądów powszechnych w Polsce. Sądy te powstały na podstawie Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2002 roku w sprawie utworzenia sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz. U. z 2002, nr 180, poz. 1508 z późn. zm.), jako jedne z sądów w obszarze właściwości odpowiednich sądów apelacyjnych. Sądy okręgowe są prawnymi następcami sądów wojewódzkich z lat 1951-1998, które przekształcone zostały w sądy okręgowe w wyniku reorganizacji sądownictwa powszechnego.

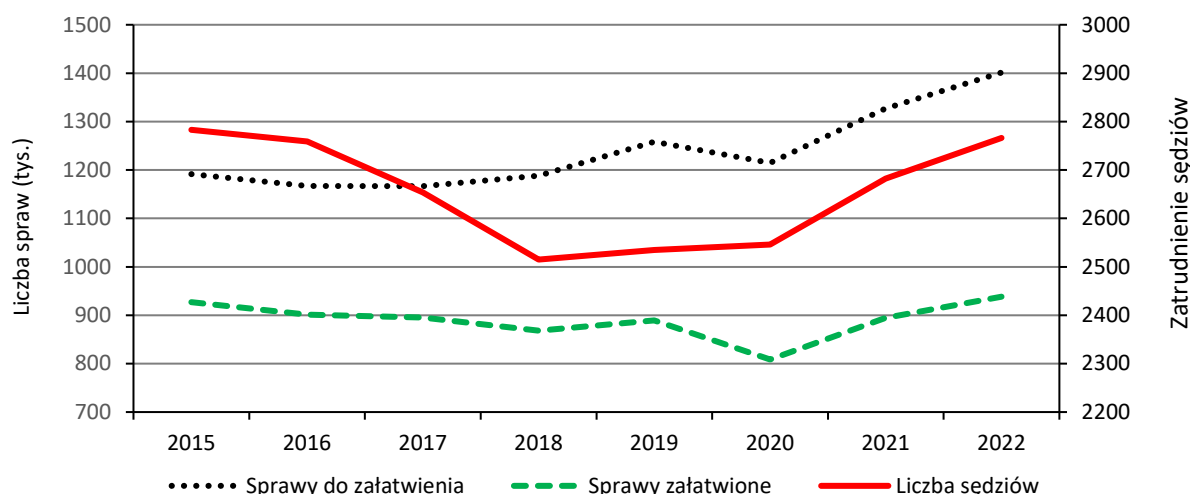
Sądy te wchodzą w skład władzy sądowniczej sprawującej wymiar sprawiedliwości na podstawie Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997, nr 78, poz. 483 z późn. zm.). Sposób organizacji sądów okręgowych reguluje Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2001, nr 98, poz. 1070 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2019, poz. 1141), Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (Dz. Urz. MS 2019, poz. 138 z późn. zm.).

Do właściwości sądów okręgowych należą sprawy z zakresu prawa cywilnego i prawa gospodarczego o: prawa niemajątkowe i łącznie z nimi dochodzone roszczenia majątkowe, oprócz spraw o ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka, unieważnienie uznania dziecka oraz o rozwiązanie przysposobienia, ochronę praw autorskich i pokrewnych, jak również dotyczących wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych i topografii układów scalonych oraz o ochronę innych praw na dobrach niematerialnych, roszczenia wynikające z Prawa Prasowego, prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa sto tysięcy złotych, oprócz spraw o alimenty, o naruszenie posiadania i o zniesienie wspólności majątkowej między małżonkami oraz sprawy rozpoznawane w elektronicznym postępowaniu upominawczym, o wydanie orzeczenia zastępującego uchwałę o podziale spółdzielni, o uchylenie, stwierdzenie nieważności albo o ustalenie nieistnienia uchwał organów osób prawnych lub jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, o zapobieganie i zwalczanie nieuczciwej konkurencji, o odszkodowanie z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem oraz o roszczenia wynikające z naruszenia praw przysługujących na mocy przepisów o ochronie danych osobowych (zob. art. 17 Ustawy z dnia 17 listopada 1964 r.).

Do właściwości sądów okręgowych należą przestępstwa z zakresu prawa karnego: o zbrodnie określone w kodeksie karnym oraz w ustawach szczególnych, o występki określone w rozdziałach XVI i XVII oraz w art. 140-142, art. 148 § 4 i 5, art. 148a, art. 149, art. 150 § 1, art. 151-154, art. 158 § 3, art. 163 § 3 i 4, art. 165 § 1, 3 i 4, art. 166 § 1, art. 173 § 3 i 4, art. 185 § 2, art. 189a § 2, art. 210 § 2, art. 211a, art. 252 § 3, art. 258 § 1-3, art. 265 § 1 i 2, art. 269, art. 278 § 1 i 2 w zw. z art. 294 § 1 lub 2, art. 284 § 1 i 2 w zw. z art. 294 § 1 lub 2, art. 286 § 1 w zw. z art. 294 § 1 lub 2, art. 287 § 1 w zw. z art. 294 § 1 lub 2, art. 296 § 3 oraz art. 299 Kodeksu karnego, o występki, które z mocy przepisu szczególnego należą do właściwości sądu okręgowego (zob. art. 25 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997).

Do kompetencji sądów okręgowych należy również rozpoznawanie części spraw z zakresu prawa pracy, a także ubezpieczeń społecznych oraz nadzór nad działalnością administracyjną sądów w okręgu. Sądy okręgowe rozpoznają ponadto środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń wydanych w pierwszej instancji w sądach rejonowych oraz inne sprawy przekazane przez ustawę.

W sądach okręgowych obserwuje się wzrastające zapotrzebowanie na rozstrzygnięcia sądowe (rys. 1). Liczba spraw do załatwienia w sądach okręgowych wzrosła z 1191,4 tys. w 2015 roku do 1401,0 tys. spraw w 2022 roku, tj. o 17,6 p.p., w tym liczba spraw karnych i wykroczeń wzrosła w badanych latach z 411,8 tys. w 2015 roku do 430,3 tys. spraw w 2022 roku (wzrost o 4,4 p.p.). Tendencję spadkową odnotowano w liczbie spraw cywilnych. Zmniejszyła się ona o 12,9 p.p. (z 462,0 tys. w 2015 roku do 402,6 tys. spraw w 2022 roku). Zmniejszyła się również liczba spraw do załatwienia dotycząca przestrzegania prawa pracy i ubezpieczeń społecznych o 26,2 p.p. (z 231,0 tys. w 2015 roku do 170,5 tys. spraw w 2022 roku).

Rys. 1. Liczba spraw w sądach okręgowych i zatrudnienie w latach 2015-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2015-2022 zmniejszył się udział spraw do załatwienia i spraw załatwionych w sprawach ogółem. Dla spraw ogółem wynosił on 77,8% w 2015 roku, zaś w 2022 roku ukształtował się na poziomie 67,0%. Dla spraw karnych i wykroczeń wyniósł on odpowiednio 91,2% (2015) i 88,8% (2022), dla spraw cywilnych 72,2% (2015) i 54,7% (2022), dla spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych 67,7% (2015) oraz 59,1% (2022).

W badanym okresie zmieniała się liczba sędziów w sądach okręgowych. W 2015 roku zatrudnionych było 2738 sędziów. Liczba zatrudnionych sędziów osiągnęła minimum w 2018 roku (2515 sędziów), a następnie wzrosła w 2022 roku do 2766 sędziów.

Koszty utrzymania wymiaru sprawiedliwości są dla budżetu państwa znaczne. W latach 2015-2023 udział wydatków z budżetu państwa na utrzymanie wymiaru sprawiedliwości oscylował od 2,9% (2020) do 3,3% (2022), zaś udział wydatków w strukturze PKB był stabilny i wynosił w badanym okresie 0,6%. Wydatki te wynosiły w 2015 roku 11,0 mld zł, a w 2022 roku wzrosły do 17,1 mld zł.

Pomiar efektywności technicznej sądów jest zadaniem skomplikowanym, ponieważ ich działalność obejmuje wiele różnorodnych efektów i nakładów. W Polsce badania nad efektywnością techniczną zarządzania sądami są stosunkowo rzadko podejmowane. Ocena racjonalności zarządzania sprowadza się do oceny jej zgodności z zasadą gospodarności. Do wstępnej oceny racjonalności gospodarowania służy zastosowana metoda *data envelopment analysis* (DEA). Jest to metoda nieparametryczna, oparta na programowaniu liniowym, służąca do pomiaru relatywnej efektywności. Służy do oceny zarządzania – do oceny podejmowania decyzji operacyjnych. Analiza przeprowadzona z zastosowaniem tej metody powinna być podstawą do dalszych, bardziej szczegółowych analiz.

Przesłankami skłaniającymi do podjęcia badań nad sprawnością funkcjonowania sądów okręgowych były rosnąca liczba spraw do rozpatrzenia przez sądy okręgowe, zmniejszenie stosunku spraw załatwionych do liczby spraw do załatwienia oraz duży udział kosztów utrzymania wymiaru sprawiedliwości, w tym sądów, w strukturze krajowego produktu brutto.

Celem badań było ustalenie poziomu efektywności technicznej i efektywności skali wydziałów sądów okręgowych w latach 2015-2022. W niniejszych badaniach dokonano pomiaru efektywności technicznej dla wydziałów spraw karnych i wykroczeń, wydziałów spraw cywilnych oraz wydziałów pracy i ubezpieczeń społecznych sądów okręgowych. Ocenę efektywności technicznej i efektywności skali wydziałów sądów okręgowych wykonano w oparciu o metodę DEA. Oprócz celu badawczego rezultaty tych badań mają duże znaczenie praktyczne, ponieważ mogą zostać wykorzystane do kształtowania struktur sądów okręgowych oraz umożliwiają identyfikację obiektów z najlepszymi praktykami oraz obszarów do poprawy.

2. Efektywność sądów w literaturze

W Polsce efektywność sądów powszechnych jest przedmiotem wielu badań porównawczych. Ich autorzy porównują sytuację polskiego sądownictwa z innymi krajami Unii Europejskiej lub dokonują porównań krajowych. W badaniach tych autorzy najczęściej wykorzystują do oceny efektywności cząstkowe wskaźniki oparte na danych statystycznych, które dotyczą m.in. wpływu spraw, czasu i kosztu postępowań, organizacji sądownictwa i efektywności pracy sędziów. Cennych badań z tego zakresu dostarczają m.in. publikacje Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości. Do prac tych zaliczyć można m.in. prace Siemaszko (red.) (2011), Siemaszko i Ostaszewskiego (2013), Jońskiego (2016), Siemaszko i in. (2016), Ostaszewskiego (red.) (2020).

Badania podejmujące problem efektywności technicznej różnych rodzajów sądów są szeroko prowadzone na całym świecie. Wykorzystywane są w nich różne techniki przetwarzania danych. Do najczęściej stosowanych metod obliczeniowych zaliczana jest metoda obwiedni danych (DEA), stochastyczna analiza graniczna (*stochastic frontier analysis*, SFA) i wywodzące się z metody DEA indeksy produktywności całkowitej Malmquista i Färe-Primonta.

Celem badań przeprowadzonych przez Nissi, Giacalone i in. (2019) było ustalenie efektywności włoskiego sądownictwa oraz sprawdzenie ewentualnych różnic terytorialnych w efektywności technicznej sądów. Wykorzystano do tego dwuetapowy model analizy obwiedni danych (DEA). W pierwszym etapie badano 140 sądów powszechnych za pomocą metody DEA, natomiast w drugim zbadano determinanty efektywności za pomocą modelu regresji frakcyjnej. Wyniki badań wskazują, że efektywność techniczna sądów zlokalizowanych na północy Włoch jest wyższa od tych zlokalizowanych w części południowej kraju (Nissi, Giacalone i in., 2019, s. 405).

Podobne badania wykonali Ippoliti i Tria (2020). Ich celem było określenie efektywności technicznej włoskich sądów cywilnych pierwszej instancji oraz wypracowanie wielkości referencyjnych dla decydentów. Badania przeprowadzono na danych z 2011 roku. Cennym wkładem autorów jest analiza porównawcza stosowanych modeli w badaniach nad efektywnością i produktywnością sądów. Wyniki badań wskazują, że sądy w północnych Włoszech są bardziej efektywne niż w innych częściach kraju. Jeżeli chodzi o wielkości referencyjne wypracowane dla decydentów, to autorzy zaznaczają, że obserwuje się istotne różnice, które

mogą mieć wpływ na reorganizację sądów i jednym ze sposobów poprawy efektywności technicznej jest usprawnienie procedur w sprawach cywilnych (Ippoliti i Tria, 2020, s. 401).

W pracy Mattsson i Tidana (2019) badano skutki restrukturyzacji sądów rejonowych w Szwecji, zaś metodą, którą zastosowano, była DEA. Autorzy zwracają uwagę, że wszystkie podnoszone argumenty za reorganizacją sądów dotyczyły poprawy efektywności, jednak przed reorganizacją nie przeprowadzono koniecznych badań. Wyniki badań wskazują na zróżnicowane potencjały, tzn. wiele przeprowadzonych połączeń sądów nie miało potencjału do wzrostu efektywności technicznej, podczas gdy inne mogłyby znacznie zyskać na właściwym połączeniu. Wniosek, który wynika z badań, jest taki, że potencjalne skutki ekonomiczne decyzji o połączeniu sądów powinny zostać zbadane przed podjęciem decyzji o restrukturyzacji (Mattsson i Tidana, 2019, s. 65).

Publikacją poświęconą reorganizacji sądów w Szwecji jest też praca Agrell, Mattsson i in. (2020). Metodę DEA zastosowano do oceny wpływu połączenia szwedzkich sądów rejonowych z 95 do 48 w latach 2000-2009 na ich efektywność techniczną. Autorzy zwracają uwagę (podobnie jak Mattsson i Tidana, 2019, s. 58-68), że w Szwecji w przypadku połączeń nie przeprowadzono ustrukturyzowanej analizy *ex post*. Wyniki badań wykazują, że szwedzkie sądy po połączeniu zwiększają efektywność techniczną (Agrell, Mattsson i in., 2020, s. 671).

W pracy Santos i Amado (2014) analizowano, stosując metodę DEA, 223 portugalskich sądów pierwszej instancji w latach 2007-2011. W szczególności wyniki badań wskazują, że istnieje znaczny zakres możliwości poprawy. Około 12% analizowanych sądów efektywnie wykorzystywało swoje zasoby w każdym z badanych lat, a tylko jedną trzecią sądów uznano za efektywne w co najmniej jednym z pięciu ocenianych lat. Wyniki wskazują, że poprawę efektywności technicznej można osiągnąć dzięki lepszemu zarządzaniu sprawami. Również czynniki skali wydają się odgrywać ważną rolę w wyjaśnianiu nieefektywności, przy czym większość nieefektywnych sądów jest mniejsza niż optymalna, a mniejsze sądy są średnio mniej efektywne od większych sądów (Santos i Amado, 2014, s. 27).

Polskie badania nad efektywnością techniczną sądów ograniczają się do trzech prac. Major (2015) badał metodą DEA wydziały cywilne sądów rejonowych okręgu krakowskiego. Badania przeprowadzono w oparciu o dane z 2013 roku (Major, 2015, s. 20). Guzowska i Strąk (2013) badali metodą DEA efektywność techniczną 316 wydziałów cywilnych sądów rejonowych w latach 2006-2008. W badaniach tych efektywność techniczna sądów zmniejszyła się. Autorzy zwracają uwagę, że spadkowi efektywności technicznej w badanych sądach towarzyszyło wprowadzenie do nich systemów informatycznych. Jednym z wniosków z badań jest, że w celu zmniejszenia liczby spraw opóźnionych nie jest konieczne zatrudnianie większej liczby pracowników, a problem ten rozwiązać można przez inną alokację dostępnych zasobów ludzkich (Guzowska i Strąk, 2013, s. 23).

Kolejna praca polskich autorów, Bełdowskiego i in. (2020), dotyczyła efektywności funkcjonowania wydziałów gospodarczych sądów rejonowych w Polsce w latach 2009-2016 pod względem liczby rozstrzygniętych spraw. W badaniach zastosowano stochastyczną analizę graniczną (SFA) i we wnioskach autorzy stwierdzają m.in., że wzrost liczby sędziów może znacznie zwiększyć liczbę rozstrzygniętych spraw oraz że asystenci sędziów zwiększają efektywność sądów (Bełdowski i in., 2020, s. 196).

3. Metodologia

W badaniach wykorzystano dane sprawozdawcze statystyki powszechnej zamieszczone na stronach internetowych sądów okręgowych z lat 2015-2022 i *Roczników Statystycznych Rzeczypospolitej Polskiej* za lata 2016-2023. Ze stron internetowych sądów okręgowych pobrano następujące zbiorcze sprawozdania: MS-S1o sprawozdanie w sprawach cywilnych, MS-S11/12o sprawozdanie z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, MS-S5o sprawozdanie w sprawach karnych i wykroczeń oraz po 2016 roku sprawozdania z limitów i obsady sądów. Ze sprawozdań statystycznych w badaniach wykorzystano dane dotyczące liczby spraw załatwionych, liczby spraw, które wpłynęły, i liczby spraw, które pozostały z ubiegłego roku. Ze sprawozdań dotyczących limitów i obsady pobrano dane o obsadzonych etatach

w okresie statystycznym dla następujących grup pracowniczych: sędziów, asystentów sędziowskich i urzędników sądowych. W przypadku braku danych na stronach internetowych występowało do odpowiednich sądów o ich udostępnienie w ramach dostępu do informacji publicznej.

Do obliczeń przyjęto model wydziału sądu okręgowego, który składał się z następujących kategorii: efektem modelu (Y) była liczba spraw załatwionych, zaś zmiennymi nakładów (X) były następujące zmienne: X_1 – liczba pozostałych spraw z ubiegłego roku, X_2 – liczba spraw, które wpłynęły, X_3 – liczba sędziów, X_4 – liczba asystentów sędziów, X_5 – liczba urzędników. Przyjęte do badań metody nie wymagają formalnego podejścia do wyboru zmiennych modelu wydziału sądu okręgowego, ale w celu potwierdzenia doboru zmiennych do modelu CCR wykonano obliczenia współczynnika determinacji liniowej wielorakiej dla poszczególnych trzech grup badanych wydziałów. Dla wydziałów pracy i ubezpieczeń społecznych współczynnik determinacji R^2 wynosił 0,849, dla wydziałów cywilnych 0,989, a dla wydziałów karnych i wykroczeń 0,997. Wielkości współczynników determinacji świadczą o dobrym (wydziały pracy i ubezpieczeń społecznych) i bardzo dobrym (wydziały cywilne, wydziały karne i wykroczeń) dopasowaniu modelu do obserwowanych danych. Do badań przyjęto zbiorcze dane z 43 sądów okręgowych, z 47 funkcjonujących w 2022 roku, co stanowiło 93,6% zbiorowości generalnej sądów okręgowych, zaś zakres czasowy badań obejmował lata 2015-2022. Wśród czterech sądów okręgowych, których nie uwzględniono w badaniu, dwa wykluczono ze względu na krótki okres funkcjonowania (nowo powołane sądy), a dwa sądy okręgowe odmownie odpowiedziały na prośbę o uzupełnienie danych.

Efektom modelu była liczba spraw załatwionych. Efekt modelu obejmuje wszystkie sprawy, którymi badane sądy zajmowały się. W tej kategorii znajdują się również sprawy, które nie zostały przyjęte do rozpatrzenia. Sprawy te uwzględniono, przyjmując, że wymagają one pewnych nakładów pracy personelu, w tym sędziów, przed podjęciem decyzji o ich odrzuceniu. W celu obliczenia efektywności technicznej badanych wydziałów sądów okręgowych metodą DEA zastosowano model sądu, który zawierał zmienne wymienione powyżej. Model ten był zorientowany na maksymalizację efektu i uwzględniał stałe efekty skali (CRS). Wybór orientacji modelu wynika z dwóch przesłanek. Pierwszą z nich jest przyjęcie założenia, że maksymalizacja efektów (liczby spraw załatwionych) jest głównym celem sądu przy zachowaniu wszystkich wymogów proceduralnych. Z kolei argumentem za wyborem podejścia stałych efektów skali jest założenie, że państwo zapewnia podobne warunki funkcjonowania sądów.

W badaniach do obliczenia efektywności technicznej metodą DEA wykorzystano technikę przedstawioną przez Coelliego i in. (1998). Ogólnym założeniem metody jest to, że efektywność danego czynnika produkcji jest ilorazem efektu do nakładu, a rozwijając to do sytuacji wielowymiarowej, można przyjąć, że dysponując s -efektami i m -nakładami, efektywność przyjmuje postać:

$$\frac{\sum_{r=1}^s u_r y_r}{\sum_{i=1}^m v_i x_i} = \frac{u_1 y_1 + u_2 y_2 + \dots + u_s y_s}{v_1 x_1 + v_2 x_2 + \dots + v_m x_m}, \quad (1)$$

gdzie: y_r – wielkość efektu, u_r – waga efektu, x_i – wielkość nakładu, v_i – waga nakładu.

Po sprowadzeniu nakładów i efektów do wielkości syntetycznych istnieje możliwość obliczenia współczynnika efektywności technicznej przez rozwiązanie zadania programowania liniowego. Obliczany współczynnik ma postać funkcji celu poddanej maksymalizacji. Funkcja taka obliczana jest dla każdego obiektu, natomiast zmiennymi optymalizowanymi są wagi efektów i wagi nakładów (Coelli i in., 1998, s. 133-160).

Efektywność skali informuje, w jakim stopniu skala produkcji jest efektywna w odniesieniu do optimum, które pozwala na maksymalne wykorzystanie efektów skali oraz wskazanie możliwości zmian. Do obliczeń efektywności skali wykorzystano modele DEA zakładające stałe efekty skali (CRS) i zmienne efekty skali (VRS), gdzie efektywność skali jest relacją efektywności technicznej CRS i efektywności technicznej VRS, obliczanej według wzoru podanego przez Coelliego i in.:

$$SE = \frac{TE_{CRS}}{TE_{VRS}}, \quad (2)$$

gdzie: SE – efektywność skali, TE_{CRS} – efektywność techniczna przy stałych efektach skali, TE_{VRS} – efektywność techniczna przy zmiennych efektach skali (Coelli i in., 1998, s. 151).

Dla każdego z badanych wydziałów sądów okręgowych obliczono wskaźniki efektywności skali i jej charakter, który może być rosnący lub malejący. Rosnący charakter skali wynika z faktu, że uzysk jest w stosunku do zastosowanych nakładów za mały. Malejący charakter skali z kolei oznacza, że uzysk jest za duży w relacji do zastosowanych nakładów. W celu określenia kierunków zmian skali (rosnący lub malejący) wykonano dodatkowe obliczenia uwzględniające nierosnące odwzorowania skali (NIRS). Charakter skali dla badanego obiektu jest określany przez porównanie wyników NIRS i VRS. Jeżeli wyniki są nierówne, to mamy do czynienia z rosnącym charakterem skali. Jeżeli wyniki są równe, mówi się o malejących efektach skali. Obliczenia te wykonano, wykorzystując wspomnianą powyżej pracę Coelliego i in. (1998, s. 151) oraz badania Rusielika i Prochorowicza (2007, s. 31-32).

Interpretując wyniki otrzymane metodą DEA, należy pamiętać, że wyniki te są relatywne, ponieważ dotyczą badanego roku i badanej grupy sądów. Wskaźniki efektywności technicznej i efektywności skali mieszczą się w zakresie od 0,00% do 100%, gdzie 100% oznacza obiekt efektywny. W opisie wyników DEA wprowadzono dodatkową kategorię wyników, a mianowicie obiekty zbliżone do efektywnych. W tych obiektach współczynniki efektywności technicznej i efektywności skali mieszczą się w przedziale (90%; 100%). Współczynniki efektywności technicznej i efektywności skali są podane w formie średnich arytmetycznych.

Do określenia zróżnicowania efektywności technicznej CCR w zależności od wielkości badanych wydziałów sądów okręgowych mierzonej przeciętnym stanem zatrudnienia sędziów zastosowano test U Manna-Whitneya. Dla efektywności technicznej CCR wyznaczono rozkłady, które charakteryzowały się dużą asymetrią i dlatego wykorzystano medianę jako miarę, na podstawie której utworzono dwie grupy sądów – z liczbą sędziów nie większą niż mediana (16) i większą niż mediana. Porównywane były te dwie próby, które są niezależne.

W pracy wykorzystano następujące programy użytkowe: Frontier Analyst ver. 4.2.0. firmy Banxia oraz Statistica 13.1.

4. Wyniki badań

4.1. Efektywność techniczna wydziałów sądów okręgowych

W tabeli 1 i na rysunkach 2-4 zamieszczono wyniki obliczeń przeciętnych współczynników efektywności technicznej dla badanych wydziałów sądów okręgowych. Niskie wielkości współczynnika zmienności prezentowane w tabeli 1 świadczą o małej zmienności otrzymanych wyników i jednorodności badanych wydziałów sądów okręgowych. Najniższe współczynniki zmienności wystąpiły w wydziałach karnych i mieściły się one, w zależności od roku, w granicach od 1,5% (2017) do 4,7% (2015), nieco wyższe charakteryzowały wydziały cywilne. Współczynnik zmienności wynosił w nich od 2,6% (2015) do 9,5% (2022). Stosunkowo najwyższe współczynniki zmienności odnotowano w grupie wydziałów pracy i ubezpieczeń społecznych. Kształtowały się one od 7,2% (2021) do 15,1% (2019).

Uwagę zwracają wysokie współczynniki efektywności technicznej CCR, które w przypadku wydziałów karnych i wykroczeń mieszczą się w granicach od 95,1% (2018) do 98,0 (2017). Wielkości minimalne współczynnika efektywności technicznej dla tej grupy wydziałów kształtowały się od 70,6% (2015) do 93,2% (2022).

W analizowanych wydziałach cywilnych średni współczynnik efektywności technicznej CCR wahał się od 89,7% (2017) do 98,1% (2015). Minimalne wielkości tego współczynnika zawierały się od 51,8% (2018) do 91,1% (2019). W zależności od analizowanego roku liczba efektywnych i nieefektywnych wydziałów cywilnych zmieniała się (tab. 2).

Tabela 1. Współczynniki efektywności technicznej CCR dla badanych wydziałów sądów okręgowych

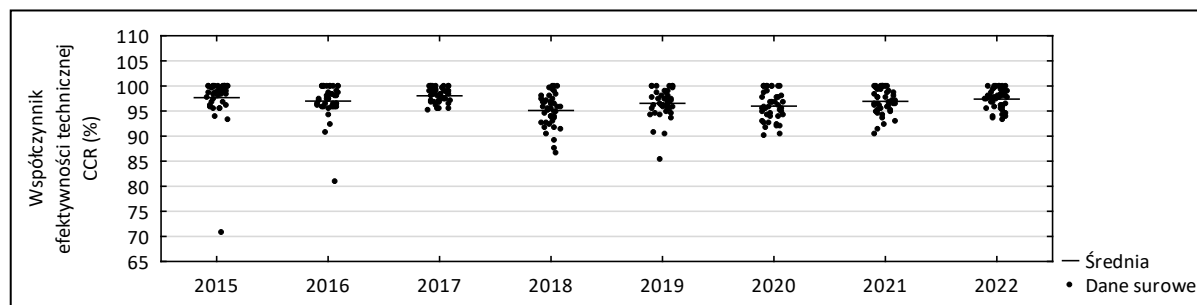
Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Wydziały karne i wykroczeń (%)							
Średnia	97,7	97,0	98,0	95,1	96,5	96,0	96,9	97,4
Minimum	70,6	80,8	95,1	86,6	85,3	89,9	90,4	93,2
Mediana	98,8	97,3	98,4	95,5	97,1	95,8	97,0	97,7
Współczynnik zmienności %	4,7	3,4	1,5	3,4	3,0	3,1	2,6	2,1
Wydziały cywilne (%)								
Średnia	98,1	97,1	89,7	96,4	97	90,4	92,5	88,9
Minimum	89,7	88,8	78,4	51,8	91,1	78,1	79,1	62,7
Mediana	99,0	97,8	89,5	97,7	97,8	89,8	92,2	88,8
Współczynnik zmienności %	2,6	2,7	7,0	7,7	3,2	8,3	7,1	9,5
Wydziały pracy i ubezpieczeń społecznych (%)								
Średnia	86,0	81,5	89,4	90,6	81,8	87,7	94,6	92,9
Minimum	67,7	46,8	70,4	60,2	54,3	63,0	72,8	47,0
Mediana	87,2	82,2	88,2	91,6	82,6	87,8	97,3	97,0
Współczynnik zmienności %	11,1	12,6	8,3	10,0	15,1	11,3	7,2	10,6

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Liczba wydziałów według stopnia efektywności technicznej

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Wydziały karne i wykroczeń								
Efektywne	10	10	8	3	5	9	9	7
Nieefektywne ogółem, w tym zbliżone do efektywnych	33	33	35	40	38	34	34	36
	32	32	35	37	37	33	34	36
Wydziały cywilne								
Efektywne	12	9	6	14	15	6	11	6
Nieefektywne ogółem, w tym zbliżone do efektywnych	31	34	37	29	28	37	32	37
	30	13	13	27	28	15	14	15
Wydziały pracy i ubezpieczeń społecznych								
Efektywne	5	2	6	8	6	11	16	12
Nieefektywne ogółem, w tym zbliżone do efektywnych	38	41	37	35	37	32	27	31
	12	5	13	18	5	6	17	18

Źródło: opracowanie własne.

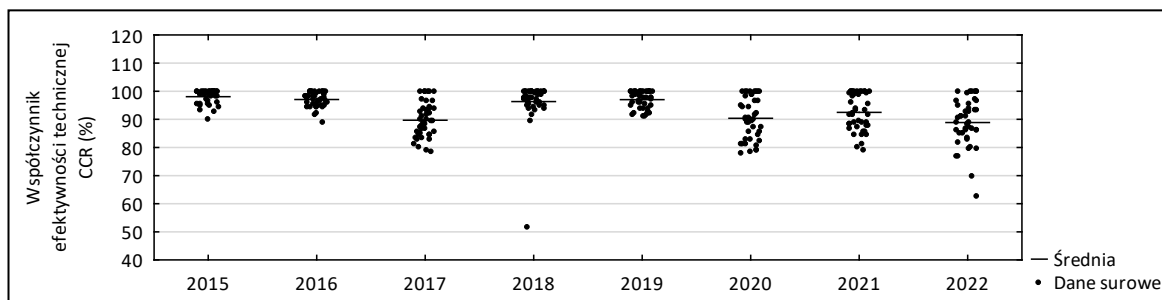

Rys. 2. Współczynniki efektywności technicznej CCR wydziałów karnych i wykroczeń sądów okręgowych w latach 2015-2022

Źródło: opracowanie własne.

Liczba wydziałów karnych i wykroczeń, zaliczana do grupy wydziałów efektywnych, mieściła się w granicach od 3 (2018) do 10 (2015, 2016), co stanowiło od 7,0% (2018) do 23,2%. Z kolei grupa wydziałów nieefektywnych liczyła od 33 (2015, 2016) do 40 (2018) wydziałów, co wynosiło od 76,7% do 93,2%. Grupa wydziałów zaliczanych do wydziałów zbliżonych do efektywnych w zasadzie pokrywała się z grupą wydziałów nieefektywnych ogółem i jej udział wynosił od 74,4% (2015, 2016) do 93,0% (2018).

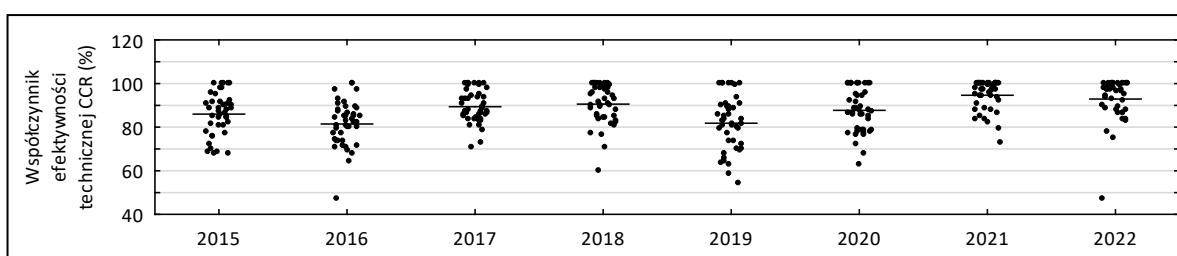
Liczba efektywnych wydziałów cywilnych w badanej grupie wynosiła od 6 (2017, 2020, 2022), co stanowiło 14% badanej zbiorowości, do 15 (2019), co wynosiło 34,9% badanej grupy. Liczba nieefektywnych ogółem wydziałów cywilnych mieściła się w granicach od 28 (2019) do 37 (2020, 2022), co stanowiło odpowiednio 65,1% i 86,0%. Liczną grupę stanowiły wydziały cywilne zaliczone do grupy wydziałów zbliżonych do efektywnych, ich liczba w badanym okresie wynosiła od 13 (2016, 2017) do 30 (2015). Ta grupa wydziałów stanowiła od 30,2% (2016, 2017) do 69,8% (2015).

Rys. 3. Współczynniki efektywności technicznej CCR wydziałów cywilnych sądów okręgowych w latach 2015-2022

Źródło: opracowanie własne.

Wysokość przeciętnego współczynnika efektywności technicznej CCR w wydziałach pracy i ubezpieczeń społecznych kształtowała się w wysokości od 81,8% (2019) do 94,6% (2021). Zwraca uwagę fakt, że w wydziałach tych w 5 z 8 badanych lat przeciętny współczynnik efektywności technicznej CCR wynosił poniżej 90,0%. Minimalne wielkości analizowanego współczynnika zawierały się w przedziale od 46,8% (2016) do 67,7% (2015). Liczba efektywnych wydziałów pracy i ubezpieczeń społecznych w analizowanym okresie wynosiła od 2 (2016) do 16 (2021), co stanowiło od 4,7% do 37,2% badanej zbiorowości. Grupa wydziałów klasyfikowana jako wydziały nieefektywne liczyła od 27 (2021) do 41 (2016) wydziałów, co stanowiło odpowiednio od 62,8% do 88,4% ogółu badanych wydziałów. Grupa wydziałów pracy i ubezpieczeń społecznych zaliczona do wydziałów zbliżonych do efektywnych była stosunkowo mała i liczyła od 5 (2016, 2019) do 18 wydziałów (2018, 2022), co stanowiło odpowiednio 11,6% oraz 41,9% badanej zbiorowości.

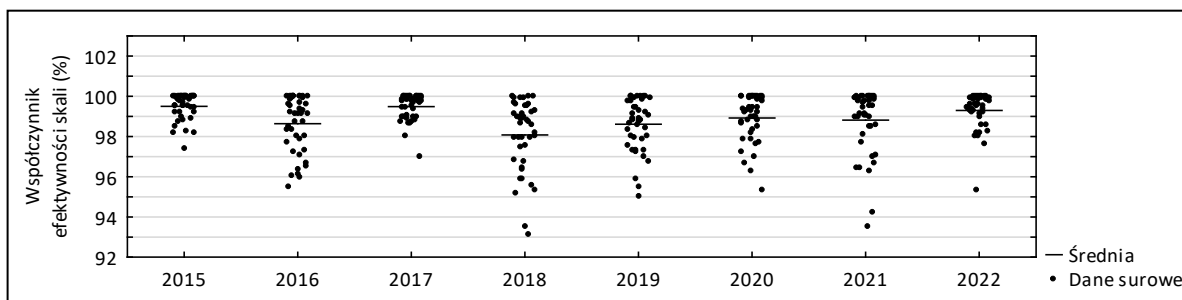
Rys. 4. Współczynniki efektywności technicznej CCR wydziałów pracy i ubezpieczeń społecznych sądów okręgowych w latach 2015-2022

Źródło: opracowanie własne.

W kolejnym kroku wykonano dla badanych grup wydziałów test U Manna-Whitneya. Wydziały cywilne sądów okręgowych różnią się istotnie pod względem efektywności technicznej CCR w zależności od liczby sędziów. Wydziały cywilne, w których liczba sędziów jest niższa od 16, charakteryzują się wyższą efektywnością techniczną w porównaniu z sądami, w których jest więcej niż 16 sędziów. W wydziałach karnych i wykroczeń oraz pracy i ubezpieczeń społecznych nie wystąpiło istotne zróżnicowanie analizowanych grup.

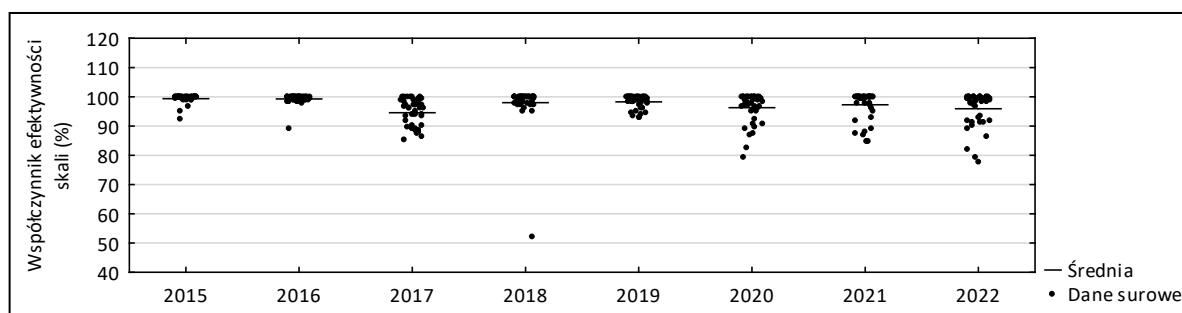
4.2. Efektywność skali w badanych wydziałach sądów okręgowych

Rysunki 5-7 oraz tabele 3-4 przedstawiają wyniki obliczeń efektywności skali. W badanym okresie przeciętne współczynniki efektywności skali obliczone dla wydziałów karnych i wykroczeń sądów okręgowych były wysokie i wahały się od 98,1% (2018) do 99,5% (2015, 2017). Liczba wydziałów karnych i wykroczeń o efektywnej skali mieściła się w granicach od 4 (2018) do 16 (2015), co stanowiło od 9,3% do 37,2%. Należy podkreślić, że wszystkie wydziały o nieefektywnej skali zaliczały się do grupy wydziałów zbliżonych do efektywnych względem skali. W przypadku badanych wydziałów karnych i wykroczeń sądów okręgowych stwierdzono, że rosnący charakter skali odnotowano od 19 (2020) do 33 (2016) sądów, a jej malejący charakter stwierdzono od 12 (2019) do 24 (2020) sądów.

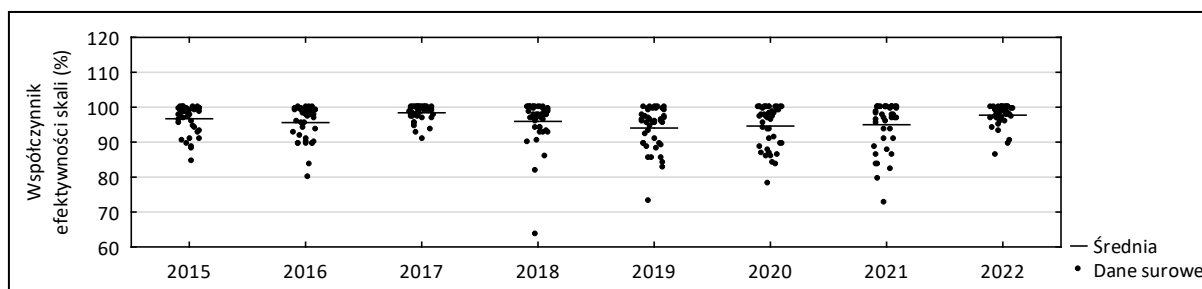
Rys. 5. Współczynniki efektywności skali wydziałów karnych i wykroczeń

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 6. Współczynniki efektywności skali wydziałów cywilnych

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 7. Współczynniki efektywności skali wydziałów pracy i ubezpieczeń społecznych

Źródło: opracowanie własne.

Dla wydziałów cywilnych analizowanych sądów okręgowych współczynnik efektywności skali w latach 2015-2022 wahał się od 94,6% (2017) do 99,2% (2016). Liczba wydziałów o efektywnej skali mieściła się w granicach od 6 (2017) do 19 (2018), co stanowiło odpowiednio 13,9% i 44,2% badanej zbiorowości. Liczba wydziałów nieefektywnych wynosiła od 24 (2018) do 37 (2017), z tym że większość tej grupy zaliczana była do wydziałów zbliżonych do efektywnych.

Tabela 3. Liczba wydziałów sądów okręgowych o efektywnej i nieefektywnej skali

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Wydziały karne i wykroczeń								
Efektywne	16	10	13	4	7	11	9	9
Nieefektywne, w tym zbliżone do efektywnych	27	33	30	29	36	32	34	34
	27	33	30	29	36	32	34	34
Wydziały cywilne								
Efektywne	17	14	6	19	15	7	16	8
Nieefektywne, w tym zbliżone do efektywnych	26	29	37	24	28	36	27	35
	26	28	27	23	28	30	21	30
Wydziały pracy i ubezpieczeń społecznych								
Efektywne	5	3	6	9	6	12	16	12
Nieefektywne, w tym zbliżone do efektywnych	38	40	37	34	37	31	27	31
	34	33	37	31	25	19	18	29

Źródło: opracowanie własne.

Liczba wydziałów, w których analizowany współczynnik był mniejszy od 90%, wyniosła od 0 (2015, 2019) do 10 (2017). Rosnący charakter skali w badanym okresie wykazywało od 21 (2020) do 32 (2017) badanych wydziałów. Malejący charakter skali charakteryzował od 11 (2017) do 22 (2020) wydziałów cywilnych.

Tabela 4. Charakter skali w badanych wydziałach sądów okręgowych

Charakter skali	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Wydziały karne i wykroczeń								
Rosnący	21	33	31	26	29	19	23	23
Malejący	22	10	12	17	14	24	20	20
Wydziały cywilne								
Rosnący	25	23	32	26	30	21	27	22
Malejący	18	20	11	17	13	22	16	21
Wydziały pracy i ubezpieczeń społecznych								
Rosnący	29	15	30	18	31	19		24
Malejący	14	28	13	25	12	24	43	19

Źródło: opracowanie własne.

W wydziałach pracy i ubezpieczeń społecznych przeciętny współczynnik efektywności skali w latach 2015-2022 ukształtował się na poziomie od 94,6% (2020) do 98,4% (2017). Liczba wydziałów o efektywnej skali w tych sądach wynosiła od 3 (2016) do 16 (2021), zaś liczba wydziałów o skali nieefektywnej wahała się od 27 (2021) do 40 (2016), w tym liczba wydziałów o współczynniku efektywności skali <90% wynosiła od 0 (2017) do 12 (2020). W analizowanej grupie wydziałów charakter rosnący skali miało od 0 (2021) do 31 (2019) wydziałów. Z kolei malejący charakter skali wykazało od 12 (2019) do 43 (2021) wydziałów.

5. Wnioski

Na podstawie przeprowadzonych badań sformułowano następujące wnioski ogólne:

1. Wyniki badań nad efektywnością techniczną wydziałów cywilnych sądów okręgowych wskazują, że przeciętny poziom współczynnika efektywności technicznej CCR wahał się od 88,9% (2022) do 98,1% (2015). W przypadku wydziałów cywilnych badanych sądów okręgowych wydziałami efektywnymi technicznie było od 13,9% (2017, 2020, 2022) do 34,8% (2019).

2. W badanych wydziałach karnych i wykroczeń sądów okręgowych przeciętne wielkości współczynników efektywności technicznej CCR wynosiły od 95,1% (2018) do 98,0% (2017). Wydziały efektywne technicznie stanowiły w badanej grupie od 6,9% (2018) do 23,2% (2015, 2016). Zwraca uwagę fakt, że grupa wydziałów zbliżona do efektywnych pokrywa się w zasadzie z grupą wszystkich sądów nieefektywnych. Pozwala to wnioskować o dużych możliwościach poprawy ich efektywności technicznej.
3. Wydziały cywilne sądów okręgowych różnią się istotnie pod względem efektywności technicznej CCR w zależności od liczby sędziów. Wydziały cywilne, w których liczba sędziów jest niższa od mediany (16), charakteryzują się wyższą efektywnością techniczną CCR w porównaniu z sądami, w których jest więcej niż 16 sędziów. W wydziałach karnych i wykroczeń oraz wydziałach pracy i ubezpieczeń społecznych nie wystąpiło istotne zróżnicowanie analizowanych grup.
4. W analizowanych wydziałach pracy i ubezpieczeń społecznych sądów okręgowych przeciętny współczynnik efektywności technicznej CCR wahał się od 81,5% (2016) do 94,6% (2021). Udział wydziałów efektywnych w badanej grupie mieścił się w granicach od 4,6% (2016) do 37,2% (2021).
5. Badane wydziały sądów okręgowych charakteryzują się wysokimi przeciętnymi współczynnikami efektywności skali. Wskazywać to może na wyczerpanie się możliwości poprawy efektywności technicznej przez zmianę typu korzyści skali. Wyjaśnienie tego zjawiska wymaga podjęcia badań nad produktywnością sądów w czasie, przy zastosowaniu np. indeksów produktywności całkowitej.

Bibliografia

- Agrell, P. J., Mattsson, P. i Månsson, J. (2020). Impacts on Efficiency of Merging the Swedish District Courts. *Annals of Operations Research*, 288, 653-679. <https://doi.org/10.1007/s10479-019-03304-0>
- Andersen, P. i Petersen, N. Ch. (1993). A Procedure for Ranking Efficient Units in Data Envelopment Analysis. *Management Science*, 39(10), 1179-1297. <https://doi.org/10.1287/mnsc.39.10.1261>
- Bełdowski, J., Dąbroś, Ł. i Wojciechowski, W. (2020). Judges and Court Performance: A Case Study of District Commercial Courts in Poland. *European Journal of Law and Economics*, 50, 170-201. <https://doi.org/10.1007/s10657-020-09656-4>
- Coelli, T. J., Rao, P. D. S. i Battese, G. E. (1998). *An Introduction to Efficiency and Productivity Analysis*. Springer. <http://dx.doi.org/10.1007/978-1-4615-5493-6>
- Główny Urząd Statystyczny. (b.d.). *Roczniki Statystyczne Rzeczypospolitej Polskiej 2016-2023*. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne>
- Guzowska, M. i Strąk, T. (2013). Measuring Efficiency of Courts with DEA: Civil Cases Case Study. *Actual Problems of Economics*, 2(1), 70-80. <https://www.researchgate.net/publication/287275162>
- Ippoliti, R. i Tria, G. (2020). Efficiency of Judicial Systems: Model Definition and Output Estimation. *Journal of Applied Economics*, 23(1), 385-408. <https://doi.org/10.1080/15140326.2020.1776977>
- Joński, K. (2016). *Efektywność sądownictwa powszechnego – podstawowe problemy*. IWS. https://iws.gov.pl/wp-content/uploads/2018/08/IWS_Jo%C5%84ski-K._Efektywno%C5%9B%C4%87-s%C4%85downictwa-powszechnego1.pdf#:~:text=Funkcjonowanie%20s%C4%85downictwa%20powszechnego,%20a%20tym%20samym
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 z późn. zm.). <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/ByYear.xsp?type=WDU&year=1997&vol=78>
- Major, W. (2015). Data Envelopment Analysis as an Instrument for Measuring the Efficiency of Courts. *Operations Research and Decisions*, 4, 19-34. <https://doi.org/10.5277/ord150402>
- Mattsson, P. i Tidanå, C. (2019). Potential Efficiency Effects of Merging the Swedish District Courts. *Socio-Economic Planning Sciences*, 67, 58-68. <https://doi.org/10.1016/j.seps.2018.09.002>
- Nissi, E., Giacalone, M. i Cusatelli, C. (2019). The Efficiency of the Italian Judicial System: A Two Stage Data Envelopment Analysis Approach. *Social Indicators Research*, 146, 395-404. <https://doi.org/10.1007/s11205-018-1892-5>
- Ostaszewski, P. (red.). (2020). *Efektywność sądownictwa powszechnego – oceny i analizy*. IWS. https://www.researchgate.net/publication/367966462_Efektywnosc_sadownictwa_powszechnego_-_oceny_i_analizy#:~:text=Efektywno%C5%9B%C4%87%20s%C4%85downictwa%20powszechnego%20-%20oceny%20i
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2002 roku w sprawie utworzenia sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz. U. z 2002 r. nr 180, poz. 1508 z późn. zm.). <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20021801508>
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2019, poz. 1141). <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20190001141>

- Rusielik, R. i Prochorowicz J. (2007). Porównanie efektywności skali produkcji mleka w wybranych gospodarstwach Europy w 2005 roku. *Roczniki Nauk Rolniczych*, seria G, 94, 29-34. <https://rnr.sggw.edu.pl/article/view/8819/7798>
- Santos, S. P. i Amado, C. A. F. (2014). On the Need for Reform of the Portuguese Judicial System – Does Data Envelopment Analysis Assessment Support It? *Omega*, 47, 1-16. <https://www.researchgate.net/publication/260607708>
- Siemaszko, A. (red.). (2011). *Wymiar sprawiedliwości w Unii Europejskiej. Podstawowe parametry dla Polski i pozostałych krajów*. IWS.
- Siemaszko, A. i Ostaszewski, P. (2013). *Efektywność kosztowa sądownictwa powszechnego*. IWS. <https://iws.gov.pl/wp-content/uploads/2018/08/Efektywno%C5%9B%C4%87-s%C4%85downictwa-powszechnego-oprac-12-1.pdf>
- Siemaszko, A., Gruszczyńska, B., Marczewski, M., Ostaszewski, P. i Więcek-Durańska, A. (2016). Sądownictwo. Polska na tle pozostałych krajów Unii Europejskiej (na podstawie bazy danych CEPEJ 2014). *Prawo w Działaniu*, 26, 7-59. [https://iws.gov.pl/wp-content/uploads/2018/09/Andrzej-Siemaszko-Beata-Gruszczy%C5%84ska-Marek-Marczewski-Pawe%C5%82-Ostaszewski-Anna-Wi%C4%99cek-Dura%C5%84ska-S%C4%85downictwo.-Polska-na-tle-pozosta%C5%82ych-kraj%C3%B3w-Unii-Europejskiej-na-podstawie-bazy-danych-CEPEJ-2014-7.pdf#:~:text=Polska%20na%20tle%20pozosta%C5%82ych%20kraj%C3%B3w%20Unii%20Europejskiej%20\(na%20podstawie%20bazy](https://iws.gov.pl/wp-content/uploads/2018/09/Andrzej-Siemaszko-Beata-Gruszczy%C5%84ska-Marek-Marczewski-Pawe%C5%82-Ostaszewski-Anna-Wi%C4%99cek-Dura%C5%84ska-S%C4%85downictwo.-Polska-na-tle-pozosta%C5%82ych-kraj%C3%B3w-Unii-Europejskiej-na-podstawie-bazy-danych-CEPEJ-2014-7.pdf#:~:text=Polska%20na%20tle%20pozosta%C5%82ych%20kraj%C3%B3w%20Unii%20Europejskiej%20(na%20podstawie%20bazy)
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.). <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20230001550>
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 17). <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20240000017>
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2001 r. nr 98, poz. 1070 z późn. zm.). <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20010981070>
- Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 roku w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (Dz. Urz. MS z 2019, poz. 138 z późn. zm.). <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/du-19-138>

Technical Efficiency of Regional Courts

Abstract

Aim: The purpose of the study was to investigate the level of technical efficiency and scale efficiency of regional courts in the period 2015-2022 in the civil divisions, criminal and misdemeanour divisions and labour and social security divisions of regional courts.

Methodology: The data envelopment approach (DEA) was used to calculate the technical efficiency coefficients in the study. Forty-three of the 47 regional courts were surveyed between 2015 and 2022.

Results: In the civil divisions, the average CCR ranged from 88.9% (2022) to 98.1% (2015). In criminal divisions, it ranged from 95.1% (2018) to 98.0% (2017), and in labour and social security divisions, it formed from 81.5% (2016) to 94.6% (2021). Civil divisions with fewer than 16 judges are characterised by higher CCR technical efficiency compared to courts with more than 16 judges. In the criminal and misdemeanour and labour and social security divisions of the regional courts, when comparing the technical efficiency of the CCR, no significant difference in technical efficiency was found according to the number of judges.

Implications and recommendations: The results of the research can be used to evaluate the management of the regional courts under study, identify best practices and plan organisational changes.

Originality/value: The article is a thematically original work. There is a clear research gap in the Polish economic literature regarding the evaluation of court management.

Keywords: institutional efficiency, technical efficiency, regional courts
